

**UCHWAŁA NR VI/38/2019
RADY GMINY BIAŁA PODLASKA**

z dnia 29 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Biała Podlaska na lata 2019-2021”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506) i art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program Wspierania Rodziny dla Gminy Biała Podlaska na lata 2019-2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Biała Podlaska

Dariusz Plażuk

Załącznik do uchwały Nr VI/38/2019
Rady Gminy Biała Podlaska
z dnia 29 marca 2019 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BIAŁA PODLASKA NA LATA 2019-2021

Biała Podlaska 2019

UZASADNIENIE PROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2018 r. poz. 998) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja).

Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w gminie Biała Podlaska na lata 2019-2021. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy świadczeniobiorca powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełnienia tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne zarówno z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

I. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA W GMINIE BIAŁA PODLASKA

Gmina Biała Podlaska położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego. Jest jedną z dziewiętnastu gmin powiatu bialskiego. Siedzibą gminy jest sześćdziesięcioletnie miasto Biała Podlaska, którą gmina okala i stanowi jego naturalne zaplecze. Obszar gminy wynosi około 32 476 ha. Gęstość zaludnienia jest bardzo niska i wynosi 31 osób na km². W gminie jest 41 sołectw i 45 miejscowości. Fakt okalania ośrodka miejskiego, a więc Białej Podlaskiej determinuje sposób rozwoju miejscowości gminy – postępuje suburbanizacja miejscowości położonych najbliżej miasta, najbardziej dynamicznie pod tym względem rozwijają się miejscowości Rakowiska, Sławacinek Stary i Grabanów.

Liczba ludności na dzień 31.12.2018r. wyniosła 14213 osoby, w tym 7077 kobiet i 7136 mężczyzn. Analiza liczby mieszkańców gminy wskazuje, iż ludność dzieli się na połowę, z nieznaczną przewagą mężczyzn.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA W GMINIE BIAŁA PODLASKA

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. W 2018r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 837 rodzin o liczbie osób w rodzinach 2623.

tab.1 Powody trudnej sytuacji życiowej

L.p.	Powody	Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	150
2.	Sieroctwo	0
3.	Bezdomność	3
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	68
4a.	W tym wielodzietność	44
5.	Bezrobocie	181
6.	Niepełnosprawność	108
7.	Długotrwała choroba	149
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	96
9a.	W tym rodziny niepełne	35
9b.	W tym rodziny wielodzietne	18
10.	Przemoc w rodzinie	9
11.	Alkoholizm	22
12.	Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5
13.	Zdarzenie losowe	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Białej Podlaskiej

Powyższe dane wskazują, że kwestia bezrobocia jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającym powodem jest ubóstwo. Często występującym powodem udzielania pomocy jest również długotrwała choroba oraz niepełnosprawność.

Na koniec 2018 roku liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wynosiła 525 osób, w tym kobiety: 260. Osoby z prawem do zasiłku: 37, w tym kobiety: 22. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w wieku powyżej 50 lat wynosi: 99, osoby do 30 roku życia: 188, osoby do 26 roku życia: 101. Najliczniejszą grupę wśród osób bezrobotnych stanowią osoby zarejestrowane powyżej 24 miesięcy, a najmniej liczną grupę stanowią osoby zarejestrowane poniżej 1 roku.

Tab.2 Formy udzielanej pomocy

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin
1.	Posiłki dla dzieci w szkole	181
2.	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	18
3.	Świadczenia rodzinne w tym świadczenia opiekuńcze	1018
4.	Świadczenia wychowawcze	1183
5.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	76
6.	Karta Dużej Rodziny	48
7.	Pomoc żywnościowa w ramach programu FEAD	150

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Białej Podlaskiej

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej wynika, iż do końca 2018 roku pieczę zastępczą było objętych 9 dzieci z terenu gminy Biała Podlaska, które przebywały w rodzinach zastępczych. Placówki oświatowe w ramach swojej działalności w zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym realizują szereg działań edukacyjnych, wychowawczych, uzupełniających brakującą wiedzę a także działań rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów.

Liczba dzieci i uczniów uczęszczających do placówek oświatowych gminy Biała Podlaska na dzień 1 września 2018r. wynosiła 1415.

Na bieżące potrzeby lokalnej społeczności wychodzi również Gminny Ośrodek Kultury w Białej Podlaskiej, który realizuje różnorodne formy działań otwarte na wszelkie grupy wiekowe.

III. Analiza SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia)

Aby określić właściwe cele oraz zaprojektować skuteczne działania na rzecz dziecka i rodziny należy posłużyć się analizą SWOT, czyli należy przeanalizować obecny potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazać warunki i procesy zewnętrzne, które wpływać będą lub wpływają na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

REALIZACJA LOKALNEGO PROGRAMU NA TERENIE GMINY BIAŁA PODLASKA

Mocne strony	Słabe strony
Realizacja celów zawartych w dokumentach: -Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska na lata 2018-2025, -Corocznie Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	-Brak chęci do podjęcia i utrzymania pracy zarobkowej, -Brak mieszkań socjalnych, -Brak współpracy rodzin w zakresie zmiany stylu życia, -Roszczeniowość i niezaradność rodzin korzystających z pomocy społecznej,

-Corocznie Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, -Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020, -Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, -Funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Rozwiązania Problemów Alkoholowych w Gminie Biała Podlaska, -Bezpłatne porady prawne dla mieszkańców gminy Biała Podlaska, -Współpraca z GOPS w przekazywaniu żywności z Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej, -Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny tj. placówkami oświatowymi, przychodniami zdrowia, PCPR, KPP, Sądem Rejonowym, kuratorami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, PUP, -Wystarczająca ilość placówek oświatowych na terenie gminy, -Objęcie pomocą w postaci dofinansowania dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach, -Rozwinięta baza rekreacyjno- sportowa, -Funkcjonowanie Gminnej Karty Dużej Rodziny, -Funkcjonowanie świetlic wiejskich, -Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, -Wspieranie rodzin i osób samotnych poprzez przyznawanie zasiłków celowych na zakup opału i udzielenie pomocy w realizacji tego zadania.	-Brak rodzin wspierających, -Występowanie zjawiska eurosieroctwa, -Uzależnienia od alkoholu, nikotyny i substancji odurzających, -Długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe.
Szanse	Zagrożenia
-Poprawa sytuacji rodzin wielodzietnych, - Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji wspierających rodzinę, -Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, -Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, -Edukacja rodzin poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, zarządzania budżetem domowym, dostęp do poradnictwa specjalistycznego, -Mobilizowanie młodzieży i dorosłych do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez kursy, szkolenia, udział w projektach aktywizujących zawodowo.	-Wzrost kosztów utrzymania rodziny, -Wzrost zjawisk społecznie nieakceptowanych, również wśród dzieci i młodzieży tj. przemoc, alkoholizm, narkomania, uzależnienie od internetu itp., -Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, -Rozluźnienie więzi rodzinnych, -Dysproporcja pomiędzy otrzymywanymi świadczeniami finansowymi przez rodziny wielodzietne z niepracującymi rodzicami, a dochodami rodzin z 1-2 dzieci i pracującymi rodzicami, -Przyzwyczajanie się rodzin do korzystania z

	pomocy społecznej, -system prawny (zbyt niskie kryteria dochodowe uprawniające do otrzymywania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych, niekorzystna sytuacja dla samotnych pracujących rodziców z 1-2 dzieci), -Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, -Wzrost liczby zadań zleconych samorządom gminnym bez zabezpieczenia środków finansowych, -Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę, -Wzrost demoralizacji dzieci i młodzieży, -Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do różnego rodzaju używek, -Promowanie w mass mediach konsumpcyjnego stylu życia.
--	--

Rodziny z trudnościami opiekuńczo–wychowawczymi stanowią znaczącą część podopiecznych pomocy społecznej, w rodzinach tych występują dysfunkcje takie jak:

- uzależnienia,
- przemoc domowa,
- bezzradność w sprawach socjalno-bytowych,
- bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ,
- problemy w pełnieniu ról społecznych.

Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym.

W związku z powyższym istotną rolę odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym i rzeczowym. Pracownicy socjalni to pierwsze osoby, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku- przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

IV. Zasoby

Nazwa placówki		Rodzaj działalności
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, praca asystenta rodziny, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa.
2.	Urząd Gminy	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów socjalnych, zasiłków losowych, wyprawki szkolnej, dowozy dzieci niepełnosprawnych, wydawanie decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dla osób nieubezpieczonych mających niskie dochody.
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, wsparcie terapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin poprzez działalność Punktu Konsultacyjnego.
4.	Zespół Interdyscyplinarny	Wspieranie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy, współpraca GKRPA.
5.	Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
6.	Placówki Oświatowe: przedszkole, szkoła podstawowa,	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
7.	Sąd i kuratorzy sądowi	Pomoc rodzinom w odzyskiwaniu prawidłowych relacji społecznych.
8.	Komenda Powiatowa Policji	Działania zapobiegające przemocy w rodzinie i prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.

V. Adresaci

Adresatami programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki.

VI. Zadania i cele

Cel główny: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo- wychowawczych.

Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.	
Zadania	Wskaźnik realizacji działań
Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	-liczba i formy udzielonej pomocy.
Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	-liczba dzieci korzystających z dożywiania. -liczba rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności.

Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej	-liczba osób dorosłych i dzieci przebywających w placówkach.
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej	-liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach. -wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.
Cel szczegółowy 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów	
Zadania	Wskaźnik realizacji działań
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	-liczba rodzin objętych działaniami, -liczba i rodzaj działań.
Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym	-liczba rodzin objętych działaniami, -liczba i rodzaj działań.
Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	-liczba i rodzaj działań.
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	-liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy.
Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin	-liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy.
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	-liczba rodzin objętych monitorowaniem.

VII. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Biała Podlaska na lata 2019-2021 odbywać się będzie w ramach środków budżetowych Gminy Biała Podlaska oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł.

VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem realizacji Programu jest polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Działania są ukierunkowane na konsolidację współpracy różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji celem odbudowywania właściwych relacji rodzinnych w tym: pozostawienia dzieci w miejscu zamieszkania, reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

IX. Koordynowanie i realizacja Programu

Program będzie realizowany i koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację

zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program Wspierania Rodziny będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja ma działanie usprawniające i ma za zadanie wskazywać kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Zostanie sprawdzona efektywność i skuteczność przyjętych założeń oraz sposób wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

X. Monitorowanie

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej.